

Bölüm 7

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ AKADEMİK ERTELEME VE AKADEMİK UMUTSUZLUK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Merve Nihan ERTEKİN KAYA¹

1. GİRİŞ

Üniversite eğitimi sürecinde, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği donanımı edinmek üzere öğretmen adaylarının yerine getirmekle yükümlü oldukları sorumluluklar ve görevler vardır. Bu görev ve sorumlulukların gereken zamanda yerine getirilmemesi erteleme davranışının göstergesidir. Erteleme, görevleri gerçekleştirmeyi ya da bir karar vermeyi ertelemek veya geciktirmek adına bir özellik veya davranışsal eğilim şeklinde tanımlanır (Milgram & ark., 1998: 297). Erteleme sadece çalışma alışkanlığı ve zaman organizasyonundaki bir eksiklik değil, aynı zamanda duygusal, davranışsal ve bilişsel öğelerin etkileşimidir (Solomon & Rothblum, 1984: 509).

Akademik erteleme kavramı ise “her daim ya da hemen hemen her daim akademik vazifeleri erteleme ve her daim ya da neredeyse her daim erteleme ile ilişkili problemlerle kaygı yaşama eğilimi” olarak tanımlanmaktadır (Rothblum & ark.,1986; akt. Senecal & ark.,1995: 608).

Ellis ve Knaus (1997: 1) akademik erteleme davranışlarının üniversite eğitimlerini sürdüren öğrencilerde sıklıkla görüldüğünü ifade etmişlerdir. Solomon ve Rothblum (1984: 508) lisans öğrencilerinin %46’lık kısmının dönem ödevi yapmayı, %27,6’lık kısmının sınavlara hazırlanmayı ve %30,1’lik kısmının haftalık ödevleri tamamlamayı ertelediğini; Onwuegbuzie (2004: 12) ise lisansüstü öğrencilerinin aynı üç görevde sırasıyla %41,7, %39,3 ve %60 oranlarında akademik erteleme davranışı gösterdiğini ortaya koymuşlardır. Uzun Özer ve arkadaşları (2009) tarafında yapılan araştırmada ise Türkiye’de üniversitede öğrenim gören öğrencilerin akademik erteleme davranışı gösterme oranı %52 olarak belirlenmiştir. Öğrenciler arasında oldukça yaygın olan bu davranışın akademik

¹ Arş. Gör. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi AD, mnertekin@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-1775-5640

başarı üzerindeki olumsuz etkileri; Keller (1968) ve Semb ve arkadaşları (1979) tarafından yapılan araştırmalarda ortaya konulmuştur. Erteleme davranışlarının nedenleri karmaşık bir dizi bilişsel, duygusal ve motivasyonel faktör (Rebetz & ark., 2015: 1), çalışma alışkanlıkları ve çalışmaya yönelik tutumlar (Ziesat & ark., 1978: 60), değerlendirilme kaygısı, karar vermede güçlük, iddiasızlık, başarının sonuçlarından korkma, yeterlilik konusunda aşırı mükemmeliyetçi standartlar (Solomon & Rothblum, 1984: 503) olarak sıralanabilir.

Umutsuzluk “bireyin iyilik durumundan yoksunluğunu, amaçsız olmasını ve isteksizliğini içine almakla birlikte yaşam hadiselerinin olumsuz biçimde algılandığı olumsuz bilişsel bir değerlendirme” olarak tanımlanmaktadır (Üngören & Ehtiyar, 2009: 2098). Yerlikaya (2006: 21), yaşanan olumsuz deneyimlerinin ve bu deneyimlere ilişkin yerleşik çıkarımların umutsuzluk duygularının kaynağı olduğunu belirtirken Akyüz (2016: 20), umutsuzluğun nedenlerini üretken olamama, anlam kaybı, inanç kaybı, benliğin zayıflaması olarak sıralar.

Dilbaz ve Seber (1993: 134) umutsuzlukta başarısızlık yargısı olduğuna dikkat çekerken Özmen ve arkadaşları (2008: 9) umutsuzluk düzeyini arttıran etkenlerin eğitim başarısının yanı sıra işsizlik, yoksulluk ve yoksunluk olduğunu belirtmişlerdir.

Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk nedenlerini Şahin (2009: 274) yaşanan deneyimlere yanlış anlamlar yüklemek, geleceğe yönelik umutsuzluğa kapılmak ve sorunlara çözüm üretirken yaşanan sıkıntılar olarak sıralamıştır.

Akademik erteleme davranışının nedenlerinden olan çalışma alışkanlıkları, değerlendirilme korkusu ve başarıya yönelik tutumların benzer şekilde başarısızlık yargısı ile ilişkisi bulunan umutsuzluk düzeyi ile ilişkili olduğunu düşünülmektedir. Bu araştırmada müzik öğretmeni adayı öğrencilerin akademik erteleme ve akademik umutsuzluk düzeylerinin tespit edilmesi; cinsiyete, öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyine ve akademik başarı düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğinin ortaya konması ve akademik erteleme düzeyleri ve akademik umutsuzluk düzeyleri arasında bulunan ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada aşağıda verilen sorulara yanıt aranmıştır:

1. Müzik öğretmeni adayı olan öğrencilerin akademik erteleme ile akademik umutsuzluk seviyeleri aritmetik ortalamaları nedir?
2. Müzik öğretmeni adayı olan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre akademik erteleme düzeyleri ve akademik umutsuzluk düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterir mi?

3. Müzik öğretmeni adayı olan öğrencilerin sınıf düzeyi parametresi ışığında akademik erteleme seviyeleri ve akademik umutsuzluk düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?
- 4 Müzik öğretmeni adayı olan öğrencilerin genel not ortalaması değişkenine göre akademik erteleme düzeyleri ve akademik umutsuzluk düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık arz etmekte midir?
5. Müzik öğretmeni adayı olan öğrencilerin akademik erteleme seviyeleri ve akademik umutsuzluk düzeyleri arasında bir ilişki bulunmakta mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Nicel bir çalışma şeklinde tasarlanmış olan bu araştırma.tarama modeline dayalıdır. Geçmişte veya günümüzde varlığını koruyan herhangi bir durumu olduğu şekilde ortaya koymayı amaç edinen tarama modelinde yapılacak olan araştırmaya konu edilmiş nesne, kişi veya durum değiştirilmeye ve etkilenmeye çalışılmaz (Karasar, 2014: 77). Tarama modelleri çeşitli açılardan sınıflandırılmaktadır. İlgili araştırma “2 ve üzeri sayıdaki parametre arasında beraber değişim varlığını ya da düzeyini saptamayı amaç edinen araştırma modeli” (Karasar, 2014: 81) olarak tanımlanan ilişkisel tarama modelindedir.

İlgili araştırmada ilişkisel tarama.modeline başvurularak müzik öğretmeni adayı olan öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri ve akademik umutsuzluk seviyeleri arasında bulunan ilişki ele alınmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmadaki çalışma grubu 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında Necmettin Erbakan.Üniversitesi Ahmet.Keleşoğlu Eğitim.Fakültesi Güzel.Sanatlar Eğitimi. Bölümü Müzik.Eğitimi Anabilim.Dalı'nda öğrenimlerini sürdürmekte olan 77 öğrenciden oluşmaktadır.

Öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi ve akademik başarı düzeylerine ilişkin bilgilere aşağıdaki Tablo 1 içerisinde yer verilmiştir.

Tablo 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Sınıf Seviyesi, Cinsiyet ve Akademik Başarı Düzeylerinin Frekans ile Yüzde Dağılımları

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	42	54,5
	Erkek	35	45,5
	Toplam	77	100
Sınıf Seviyesi	Lisans 1	17	22,1
	Lisans 2	20	26
	Lisans 3	15	19,5
	Lisans 4	25	32,5
	Toplam	77	100
Genel Not Ortalaması	3.50-4.00	2	2,6
	3.00-3.49	26	33,8
	2.50-2.99	36	46,8
	2.00-2.49	12	15,6
	1.50-1.99	1	1,3
	Toplam	77	100

Yukarıda verilen Tablo 1’de araştırmaya katılım gösteren müzik öğretmenliği eğitimi alan öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi ve genel not ortalamalarına göre dağılımlarını göstermektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin $f=42$ ’sinin (%54,5) kadın, $f= 35$ ’inin (%45,5) erkek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri incelendiğinde $f= 17$ ’sinin (%22,1) lisans 1, $f= 20$ ’sinin (%26) lisans 2, $f= 15$ ’inin (%19,5) lisans 3, $f= 25$ ’inin (%32,5) lisans 4 düzeyinde oldukları; öğrencilerin genel not ortalamaları incelendiğinde ise öğrencilerin $f=2$ ’sinin (%2,6) 3.50-4, $f= 26$ ’sının (%33,8) 3.00-3.49, $f= 36$ ’sının (%46,8) 2.50-2,99, $f=12$ ’sinin (%15,6) 2.00-2.49, $f=1$ ’inin (%1,3) 1.50-1.99 genel not ortalaması aralıklarında oldukları ve öğrencilerin not ortalamalarının ağırlıklı olarak 2.50-3.49 aralığında yer aldığı görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma hedeflerine ulaşmak adına “Kişisel Bilgi.Formu”, “Tuckman Akademik Ertelme Ölçeği” ile son olarak “Akademik Umutsuzluk” ölçeğine başvurulmuştur.

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan “Kişisel Bilgi.Formu”nda katılımcı öğrencilere yaşlarına, cinsiyetlerine, öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeylerine ve akademik başarı düzeylerine ilişkin sorular yöneltilmiştir.

“Tuckman Akademik Erteleme Ölçeği” 1991 yılında Tuckman öncülüğünde geliştirilmiş, Uzun Özer, Tuckman ile Saçkes öncülüğünde 2009 yılında Türkçe’ye uyarlanmıştır. 16 madde sayısı ve tek faktörden oluşan ölçeğin Türkçe uyarlaması yapılırken iki madde ölçekten çıkarılmış ve 14 maddelik tek faktörlü bir ölçek haline gelmiştir. Orijinal ölçek 4’lü likert tipte oluşturulurken Türkçe uyarlaması sırasında ölçeğe “Kararsızım” ifadesi eklenmiştir. 5’li likert tipine dönüştürülen ölçekte maddeler derecelendirilirken 1= Kesinlikle.katılmıyorum, 2=.Katılmıyorum, 3=.Kararsızım, 4=.Katılıyorum, 5= Kesinlikle.Katılıyorum. ifadelerine başvurulmuştur. Ölçekte 6, 10, 12 ve 14. maddeler ters olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin tüm maddeleri yanıtlandığında alınabilecek olan minimum puan 14, maksimum puansa 70 olarak tespit edilmiştir. Ölçekten alınan üst seviyelerdeki puanlar akademik erteleme davranışının sık, düşük puan ise nadir olduğunun göstergesidir. Tuckman (1991) tarafından orijinal ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini gösteren Cronbach Alfa.katsayısını .86 şeklinde tespit edilmiş ve bu ölçeğin Türkçe’ye uyarlamasında Cronbach alfa.katsayısı .90, test-tekrar.test katsayısı ise .80 şeklinde belirlenmiştir (Uzun Özer, Saçkes & Tuckman 2009: 876-882).

Gökalp ve Soykan (2020) tarafından geliştirilmiş olan ve 4’lü likert tipinde geliştirilen “Akademik Umutsuzluk Ölçeği” nin yanıtları 1= Hiçbir.zaman, 2=.Nadiren, 3=.Genellikle, 4=.Her zaman olarak derecelendirilmiştir. Ölçekten yer alan 16 maddeden bir tanesi negatif olarak puanlanırken,15 maddenin. puanlamasında.aksine çevirmek lazımdır. Bu ölçekten elde edilebilecek olan minimum puan 16, maksimum puansa 64’tür. Ölçekten elde edilen yüksek skor akademik umutsuzluk seviyesinin yüksekliğine, düşük skorsa akademik umutsuzluk düzeyinin düşüklüğüne işaret eder. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı katsayısı .83 olarak hesaplanmıştır (Gökalp & Soykan 2020: 744-749).

Bu araştırmada Cronbach alfa katsayısı “Tuckman Akademik Erteleme Ölçeği” için .925, “Akademik Umutsuzluk Ölçeği” için .893 şeklinde bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmadaki verilerin analizi için SPSS paket programına başvurulmuştur. Araştırmada çalışma grubunun özelliklerini incelemek için frekans ve yüzde, normallik dağılımlarını incelemede Kolmogrov-Smirnov testinden yararlanılmıştır. MannWhitney U testi akademik erteleme ve akademik umutsuzluk düzeylerinin cinsiyete göre; Kruskal.Wallis H testi’ye sınıf seviyesi ve not ortalaması seviyelerine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık sergileyip sergilemediğini saptamak amacı ile kullanılmıştır.

Akademik erteleme ile akademik umutsuzluk düzeyleri arasında bulunan ilişkinin tespit edilmesi adına Spearman Brown.Sıra Farkları.Korelasyon Analiz testinden faydalanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Müzik öğretmeni adaylarının akademik erteleme ve akademik umutsuzluk düzeyleri nedir?

Tablo 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Akademik.Ertelme ve Akademik Umutsuzluk Düzeylerine Dair Aritmetik Ortalama ile Standart Sapma.Değerleri

	n	min.	max.	\bar{x}	ss
Akademik Erteleme Düzeyi	77	14	60	37,16	12,35
Akademik Umutsuzluk Düzeyi	77	16	51	28,10	7,89

Tablo 2, müzik öğretmeni adaylarının akademik erteleme ve akademik umutsuzluk düzeylerine ilişkin aritmetik ortalamalarını göstermektedir. Tablo 2'ye göre müzik öğretmeni adaylarının akademik erteleme düzeylerinin orta seviyeden yüksek ($\bar{x}= 37,16$); akademik umutsuzluk düzeylerinin ise orta seviyede ($\bar{x}= 28,10$) olduğu söylenebilir.

3.2. Müzik öğretmeni adaylarının cinsiyet parametresi doğrultusunda akademik erteleme düzeyleri ve akademik umutsuzluk düzeyleri istatistiksel manada anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 3. Müzik Öğretmeni.Adaylarının Cinsiyet.Değişkenine Göre.Akademik Erteleme Puan.Ortalamaları ile Bu Ortalamalar.Arasındaki Farka.İlişkin Mann-Whitney.U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Sıra ortalaması	Sıralar toplamı	U	z	p
Akademik Erteleme	Kadın	42	34,65	1455,50	552,50	-1,868	,062
	Erkek	35	44,21	1547,50			

Tablo 3, müzik öğretmeni adaylarının cinsiyet parametresi ışığında akademik erteleme puanlarının arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde herhangi bir farklılık olup olmadığını göstermektedir. Tablo 3 incelendiğinde müzik öğretmeni adayları olanların akademik erteleme seviyelerinin cinsiyet parametresi ışığında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık sergilemediği görülmektedir ($p=0,062>0,05$).

Tablo 4. Müzik Öğretmeni.Adaylarının Cinsiyet Değişkenine.Göre Akademik Umutsuzluk.Puan Ortalamaları ile Bu.Ortalamalar Arasındaki.Farka İlişkin. Mann-Whitney U.Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Sıra ortalaması	Sıralar toplamı	U	z	p
Akademik Umutsuzluk	Kadın	42	34,64	1455,00	552,00	-1,876	,061
	Erkek	35	44,23	1548,00			

Tablo 4, müzik öğretmeni adayı olan öğrencilerin cinsiyet parametresine göre akademik umutsuzluk puanları arasında.istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde herhangi bir farklılık olup olmadığını göstermektedir. Tablo 3 incelendiğinde müzik öğretmeni adayı olan öğrencilerin akademik umutsuzluk seviyelerinin cinsiyet parametresine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık sergilemediği görülmektedir ($p=0,061>0,05$).

3.3 Müzik öğretmeni adaylarının sınıf düzeyi değişkenine göre akademik erteleme düzeyleri ve akademik umutsuzluk düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 5. Müzik Öğretmeni.Adaylarının Sınıf Düzeyi Parametresine Göre Akademik.Erteleme Puan Ortalamaları ve Bu Ortalamalar.Arasında Bulunan Farka Dair Kruskal Wallis-H.Testi Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	X ²	p	Gruplar Arası Fark
Akademik Erteleme	1. Sınıf	17	45,41	3	8,966	,030	3-2
	2. sınıf	20	46,60				
	3. sınıf	15	26,27				
	4. sınıf	25	36,20				

Tablo 5'e göre müzik öğretmeni adaylarının akademik erteleme düzeylerinin sınıf seviyesine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık sergilediği söylenebilir ($p= 0,030<0,05$). Gruplar arası farkların incelendiği test ele alındığı zaman bahsi geçen farklılığın ikinci sınıfa devam eden öğrenciler ile üçüncü sınıfa devam eden öğrenciler arasında olduğu ve ikinci sınıfa devam eden öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin 3. Sınıfa devam eden öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir ($p= 0,047<0,05$).

Tablo 6. Müzik Öğretmeni Adaylarının Sınıf Düzeyi Değişkenine.Göre Akademik Umutsuzluk Puan Ortalamaları ve Bu Ortalamalar.Arasındaki Farka.İlişkin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	X ²	p	Gruplar Arası Fark
Akademik Umutsuzluk	1. Sınıf	17	44,12	3	1,590	,66	-
	2. sınıf	20	38,25				
	3. sınıf	15	34,27				
	4. sınıf	25	38,96				

Tablo 6 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının akademik umutsuzluk düzeylerinin öğrenim görmekte oldukları sınıf seviyesine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık sergilemediği görülmektedir (p= 0,66>0,05).

3.4. Müzik öğretmeni adaylarının genel not ortalaması değişkenine göre akademik erteleme düzeyleri ve akademik umutsuzluk düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık arz etmekte midir?

Tablo 7. Müzik Öğretmeni Adaylarının Genel.Not Ortalaması.Değişkenine Göre. Akademik Erteleme.Puan Ortalamaları ve Bu Ortalamalar.Arasındaki Farka Dair Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Genel Not Ortalaması	n	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	X ²	p	Gruplar Arası Fark
Akademik Erteleme	3.50-4	2	43,00	4	14,130	,007	3-3,49-2-2,49
	3-3.49	26	28,96				
	2.50-2.99	36	39,65				
	2-2.49	12	55,17				
	1.50-1.99	1	74,50				

Tablo 7'ye göre müzik öğretmeni adaylarının akademik erteleme düzeyleri genel not ortalamalarına göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık göstermektedir (p= 0,007<0,05).

Gruplar arası farklılıkların tespit edilmesi için testler yapıldığında bu farklılığın not ortalamaları 3-3.49 aralığında olan öğrenciler ile not ortalamaları 2-2.49 aralığında olan öğrenciler arasında olduğu görülmektedir (p=0,008<0,05). Genel not.ortalaması 2-2.49 aralığındaki adayların akademik erteleme düzeyleri daha

yüksektir. Buna göre akademik erteleme davranışının not ortalaması düştükçe artış gösterdiği düşünülebilir.

Tablo 8. Müzik Öğretmeni Adaylarının Genel Not Ortalaması Değişkenine.Göre Akademik Umutsuzluk Puan Ortalamaları.ile Bu Ortalamalar.Arasındaki Farka. İlişkin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Genel Not Ortalaması	n	Sıra Ortalaması	Serbestlik derecesi	X ²	p	Gruplar Arası Fark
Akademik Umutsuzluk	3,50-4	2	31,25	4	11,619	,02	3-3,49-2-2,49
	3-3,49	26	31,21				
	2,50-2,99	36	38,71				
	2-2,49	12	55,88				
	1,50-1,99	1	65,00				

Tablo 8'e göre müzik öğretmeni adaylarının akademik umutsuzluk düzeyleri genel not ortalamalarına göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık göstermektedir ($p= 0,02<0,05$).

Gruplar arası farklılıkların tespit edilmesi için testler yapıldığında bu farklılığın not ortalamaları 3-3.49 aralığında olan öğrenciler ile not ortalamaları 2-2.49 aralığında olan öğrenciler arasında olduğu görülmektedir ($p=0,016<0,05$). Genel not ortalamaları 2 ile 2.49 arasında olan adayların akademik umutsuzluk düzeyleri daha yüksektir. Buna göre akademik umutsuzluk düzeyinin not ortalaması düştükçe artış gösterdiği düşünülebilir.

3.5. Müzik öğretmeni adaylarının akademik.erteleme düzeyleri ve akademik umutsuzluk düzeyleri.arasında ilişki.var mıdır?

Tablo 9. Müzik Öğretmeni Adaylarının Akademik Erteleme Düzeyleri ile Akademik Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki Spearman.Brown Sıra.Farkları Korelasyon. Analizi Sonuçları

	n	r	P
Akademik Erteleme	77	,499	,000
Akademik Umutsuzluk			

Tablo 9'a göre müzik öğretmeni adaylarının akademik erteleme düzeyleri ile akademik umutsuzluk düzeyleri arasında olumlu yönlü ve anlamlı bağlantı bulunmaktadır ($p=0<0,05$; $r=0,499$).

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularından ulaşılan sonuçlar doğrultusunda müzik öğretmenliği eğitimi alan adayların akademik erteleme düzeylerinin orta düzeyin üzerinde, akademik umutsuzluk düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Literatürde üniversite öğrencilerinin akademik erteleme ve akademik umutsuzluk düzeylerinin incelendiği çalışmaların sonuçları, araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Üniversite bünyesinde öğrenim gören öğrencilerin sınav kaygısı ile akademik erteleme seviyelerini inceledikleri araştırmalarında Topkaya ile Uzun Özer (2011) üniversite bünyesinde öğrenim gören öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin orta seviyede olduğunu tespit etmişlerdir. Soykan (2021) ise araştırmasında üniversite öğrencilerinin akademik umutsuzluklarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının cinsiyet değişkenine göre akademik erteleme ve akademik umutsuzluk düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık arz etmediği neticesine erişilmiştir.

Araştırmalar ele alındığı zaman, akademik erteleme ve cinsiyet ilişkisinin incelenmesine araştırmacıların sıklıkla yer verdiği görülmüştür. Ferrai (1991, 2001), Çakıcı (2003), Klassen ile Kuzucu (2009), Özer, Uzun ile Topkaya (2011), Ulukaya ve Bilge (2014), Kınık (2015) tarafından yapılan araştırmalar, bu araştırmanın sonucunu destekleyecek şekilde akademik erteleme düzeyinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını ortaya koyarken; Akdoğan (2013), Çelikkaleli ile Akbay (2013), Albayrak (2014), Bulut (2014) Gür ve arkadaşları (2018), Güngör ve Koçak (2020), Akdamar ve Kızılkaya (2022) tarafından yapılan araştırmalarda erkeklerin akademik erteleme seviyelerinin kadın öğrencilere göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir fark gösterdiğini ortaya koymakta ve bunun nedenini erkek öğrencilerin sorumluluk alma becerilerindeki eksikliklere dayandırılabilceğini öne sürmektedirler.

Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerini inceleyen çalışmalarında Akdamar ve Kızılkaya (2022) öğrencilerin cinsiyetleri ile umutsuzlukları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşırken akademik umutsuzluk düzeyini inceledikleri araştırmalarında Soykan (2021) ile Ata ve Kale (2022) akademik umutsuzluk düzeyinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık olduğunu, bunun yanında bahsi geçen farkın erkekler lehine bir nitelik taşıdığı tespit etmişlerdir.

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının sınıf düzeyi değişkene göre akademik erteleme düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği,

ilgili farklılığın 2. ve 3. sınıf öğrencileri arasında olduğu, 2. sınıfa devam eden öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin çok daha üst seviyede olduğu neticesine ulaşılmıştır. İlgili araştırmalar incelendiğinde akademik erteleme düzeyinin 2. sınıf öğrencilerinde daha yüksek olduğunu gösteren [Akdoğan (2013), Çelikkaleli ve Akbay (2013)]; 2 ve 3. sınıf öğrencilerinin daha yüksek olduğunu gösteren [Ekşi & Dilmaç (2010)]; 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin yüksek olduğunu gösteren [Bulut (2014)] araştırmaların olduğunu görülmüştür.

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının akademik umutsuzluk düzeylerinin sınıf düzeyine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Soykan (2021) tarafından yapılan araştırmada ise akademik umutsuzluk düzeyinin 1. sınıf öğrencileri arasında daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaların sonuçlarındaki bu farklılık akademik erteleme ve akademik umutsuzluk düzeylerinin farklı değişkenlerden ve bireysel farklılıklardan kaynaklandığını düşündürmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre genel not ortalaması değişkenine göre müzik öğretmeni adaylarının akademik erteleme seviyeleri ile akademik umutsuzluk düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık akademik erteleme ve akademik umutsuzluk düzeylerinin ikisinde de genel not ortalamaları 3-3.49 olan öğrenciler ile genel not ortalamaları 2-2.49 olan öğrenciler arasında görülmüştür. Elde edilen sonuçlar genel not ortalamaları yüksek olan öğrencilerin akademik erteleme ve akademik umutsuzluk düzeylerinin daha düşük olduğunu göstermektedir. Eerde (2003), Akinsola ve arkadaşları (2007), Rosario ve arkadaşları (2009), Balkıs ve Duru (2010), Hannok (2011); Sarioğlu (2011), Goroshit (2018), Akdamar ve Kızılkaya (2022) tarafından gerçekleştirilmiş olan araştırmalarda akademik erteleme ve başarı arasındaki bağlantı incelenmiş, akademik başarı yükseldikçe akademik erteleme düzeyinin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Lima ve arkadaşları (2021), araştırmalarında umutsuzluk düzeyleri arttıkça akademik başarı düzeyinin azaldığını belirtirken, Soykan (2011) da akademik umutsuzluk ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi inceleyerek akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin akademik umutsuzluk düzeylerinin düşük olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmada müzik öğretmen adaylarının akademik erteleme düzeyleri ile akademik umutsuzluk düzeylerinin olumlu yönlü ve anlamlı düzeyde ilişki içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademik erteleme davranışının temelinde yer alan başarısızlık korkusu, mükemmeliyetçilik, yargılanmaktan çekinme gibi nedenler öğrencilerin akademik umutsuzluğa da kapılmalarına neden olabileceği düşünülmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuç bu düşünceleri destekler

niteliktedir. Benzer çalışmalar incelendiğinde akademik erteleme ve akademik umutsuzluk ilişkisini inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Ancak akademik erteleme ve umutsuzluk düzeyini inceleyen çalışmaların sonuçları bu araştırma ile benzerlik göstermektedir. Yıldız ve Yıldız (2016), Odacı ve Kaya (2019) ile Akdamar ve Kızılkaya (2022) tarafından yapılan araştırmalarda akademik erteleme ve umutsuzluk arasındaki ilişki incelenmiş, pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde bir ilişkinin varlığı saptanmıştır

Araştırmada;

- Akademik erteleme ile akademik umutsuzluğun düzeylerinin belirlenmesinin yanı sıra nedenlerinin de tespit edilmesine yönelik çalışmaların yapılması,
- Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme ve akademik umutsuzluk davranışlarının görülme sıklığını azaltacak eğitim, seminer ve etkinliklerin düzenlenmesi,
- Farklı bölümlerde ve fakültelerde öğrenimlerini sürdürmekte olan öğrenciler ile benzer çalışmaların yapılması ve akademik erteleme ile akademik umutsuzluk düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi, eğer varsa bu farklılıkların nedenlerinin ortaya konulmasına yönelik araştırmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akdamar, E. & Kızılkaya, Y. M. (2022). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri ile umutsuzluk seviyeleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi: İki devlet üniversitesi üzerinde bir araştırma. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (1) 212-221.
- Akdoğan, A. (2013). *Farklı depresyon anksiyete stres düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Akinsola, M. K., Tella, A. & Tella, A. (2007). Correlates of academic procrastination and mathematics achievement of university undergraduate students. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 3 (4), 363-370.
- Akyüz, C. (2016). *Facebook kullanıcısının yetişkin kadınların yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri üzerindeki etkileri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Albayrak, E. (2014). *Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik, akademik öz-yeterlik, akademik kontrol odağı ve akademik erteleme*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Ata, S. & Kale, M. (2022). Öğretmen adaylarının akademik umutsuzluklarının ölçme ve değerlendirme tutumlarında mesleki bağlılığın aracılık etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(2), 1213-1241.

- Balkıs, M. & Duru, E. (2010). Akademik erteleme eğilimi, akademik başarı ilişkisinde genel ve performans benlik saygısının rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 159-170.
- Bulut, R. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Çakıcı, D. Ç. (2003) Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Ankara Üniversitesi.
- Çelikkaleli, Ö. & Akbay, S. E. (2013). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışı, genel yetkinlik inancı ve sorumluluklarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*14 (2), 237-254.
- Dilbaz, N. & Seber, G. (1993). Umutsuzluk kavramı: depresyon ve intiharda önemi. *Kriz Dergisi*, 1 (3), 134-138. DOI: 10.1501/Kriz_0000000044.
- Eerde, W. V. (2003). A meta-analytically derived nomological network of procrastination. *Personality and Individual Differences*, 35: 1401-1418.
- Ekşi, H. & Dilmaç, B. (2010) üniversite öğrencilerinin genel erteleme, karar vermeyi erteleme ve akademik erteleme düzeylerinin sürekli kaygı açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 23 (2), 2010, 433-450.
- Ellis, A. & Knaus, W. J. (1977). *Overcoming procrastination*. Signet.
- Ferrari, J. R. (1991). Compulsive procrastination. *Psychological Reports*, 68, 455-458.
- Ferrari, J. R. (2001). Procrastination and attention: Factor analysis of attention deficit, boredomness, intelligence, self-esteem, and task delay frequencies. *Journal of Social Behavior and Personality*, 16, 185-196.
- Goroshit, M. (2018). Academic procrastination and academic performance: An initial basis for intervention. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 46 (2). 131-142.
- Gökalp, M. & Soykan, F. (2020). Akademik umutsuzluk ölçeği: Geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (2), 741-751.
- Güngör, A. B. & Koçak, O. (2020). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ve akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *JRES*, 7(2), 397-419.
- Gür, S. H., Bakıcı, Ö., Karakaş B., Bayoğlu F. & Atli A. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının akademik erteleme davranışları üzerindeki etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü* 5 (10) 70-77. DOI: 10.29129/inujgse.466534
- Hannok, W. (2011). Procrastination and motivation beliefs of adolescents: A cross-cultural study. The degree of doctor, University of Alberta.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi* (26. Basım). Nobel Yayıncılık.
- Keller, F. S. (1968). "Good-Bye teacher..." *Journal of Applied Behavior*, 1, 79-89.
- Kınık, Ö. (2015). *Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile fonksiyonel olmayan tutumları, depresyon düzeyleri ve benlik-saygıları arasındaki İlişki*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Karadeniz Teknik Üniversitesi. Trabzon.
- Klassen, R. M. & Kuzucu, E. (2009). Academic procrastination and motivation of adolescents in Turkey. *Educational Psychology*, 29 (1), 69-81.
- Lima, C. L. S., Veloso L. U. P., Lira J. A. C., Silva A. G. N., Rocha A. R. C. & Conceição B.B. Factors related to hopelessness in college students. *Cogitare enferm.* 26 (76641). doi.org/10.5380/ce.v26i0.76641.

- Milgram, N., Mey-Tal, G. & Levison, Y. (1998). Procrastination, generalized or specific, in college students and their parents. *Personality and Individual Differences*, 25(2), 297-316.
- Odacı, H. & Kaya, F. (2019). Mükemmeliyetçilik ve umutsuzluğun akademik erteleme davranışı üzerindeki rolü: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 9 (1), 43-51. <https://doi.org/10.5961/jhes.2019.308>.
- Onwuegbuzie, A. J. (2004). Academic procrastination and statistics anxiety. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 29, 3-19.
- Özmen, D., Dündar, P. E., Çetinkaya, A. Ç., Taşkın, O. & Özmen, E. (2008). Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve umutsuzluk düzeyini etkileyen etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9 (1), ss. 8-15.
- Rebetez, M. M. L., Rochat, L. & van der Linden, M. (2015). Cognitive, emotional, and motivational factors related to procrastination: A cluster analytic approach. *Personality and Individual Differences* 76 1-6. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.11.044>
- Rosário, P., Costa, M., Núñez, J., González-Pienda, J., Solano, P. & Valle, A. (2009). Academic procrastination: associations with personal, school, and family variables. *The Spanish Journal of Psychology*, 12(1), 118-127. doi:10.1017/S1138741600001530
- Sarioğlu, A. (2011). Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Semb, G., Glick, D. M. & Spencer, R. E. (1979). Student withdrawals and delayed work patterns in self-paced psychology courses. *Teaching of Psychology*, 6(1), 23-25.
- Senecal, C., Koestner, R. & Vallerand, R. J. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *Journal of Social Psychology*, 135, 607-619.
- Solomon, L. J. & Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503-509.
- Soykan, F. (2021). Üniversite öğrencilerinin akademik umutsuzluk düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Samsun.
- Şahin, C. (2009). Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi* 27, 271 -286.
- Ulukaya, S. & Bilge, F. (2014). Üniversite öğrencilerinde akademik ertelemenin yordayıcıları olarak aile bağlamında benlik ve ana-baba tutumları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (41), 89-102
- Uzun Özer, B. & Topkaya, N. (2011). Akademik erteleme ve sınav kaygısı. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 12-19.
- Uzun Özer, B., Demir, A. & Ferrai, J. R. (2009). Exploring Academic Procrastination Among Turkish Students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *The Journal of Social Psychology*, 149 (2), 241-257
- Uzun Özer, B., Saçkes, M. & Tuckman, B. W. (2009). Psychometric properties of the tuckman procrastination scale in a Turkish sample. *Psychological Reports*, 113(3), 874-884.
- Üngören, E. & Ehtiyar, R., (2009). Türk ve Alman öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması ve umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Turizm Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*. 4 (14), 2093-2127.

- Yerlikaya, İ. (2006). *Bilişsel-davranışçı yaklaşıma ve hobi terapiye dayalı umut eğitimi programlarının ilköğretim öğrencilerinin umutsuzluk düzeyine etkisi*. [Yayınlanmamış doktora tezi] Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, S. & Yıldız, K. (2016). The relationship between academic procrastination and hopelessness perceptions of primary school teaching department students. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8 (3), 234-251.
- Ziesat, H. A., Rosenthal, T. L., & White, G. M. (1978). Behavioral self-control in treating procrastination of studying. *Psychological Reports*, 42, 59-69. <http://dx.doi.org/10.2466/pr0.1978.42.1.59>